

„U ústních zkoušek budeme mít před sebou plexisklo, předseda maturitní komise prý bude z bezpečnostních důvodů sedět někde v rohu místnosti. Myslím i na to, jestli se vůbec uslyšíme, jestli si budeme rozumět. Možná je na čase naučit se pro jistotu i znakovou řeč. Už aby to bylo všechno za mnou.“

Maturantka Anna Müllerová píše o **těžké studijní situaci (Rodiče vítání)**, v níž se letošní maturanti nacházejí.

Krátce

- **Proběhla společná část maturitní zkoušky.** Minulý týden maturanti psali didaktické testy. Část studentů marně žádala, aby s ohledem na stres a nejasnosti při otevírání škol, byly uděleny úředně jako na Slovensku (Aktualne.cz). S tím ale ministr Plaga nesouhlasil a nechal se slyšet, že podle některých ředitelů škol měli žáci lepší přípravu než jindy (ČT24). Vzhledem k formátu testů se každoročně diskutují některé úlohy a letos tomu nebylo jinak. Středoškoláci zaskočily Povídky malostranské (nebo Malostranské povídky?) a jejich autor – obojí museli správně uvést podle výchozího textu (iDnes). Tomáš Feřtek toho využil, aby znovu ukázal na „bleděmodré“ paradoxy maturit z češtiny (Respekt).
- **Tři otázky pro CERMAT, na které řadu let neznáme odpovědi.** EDUin ve spolupráci s iniciativou Maturitní data – Odtajněno již roky vybízí CERMAT, organizátora státních zkoušek, k větší transparentnosti, vyšší kvalitě testů a zveřejnění svých způsobů práce. Přestože část dat zveřejněna byla, stále neznáme odpovědi na tři zásadní otázky: S jakou přesností měří maturitní testy dovednosti studentů? Jsou výsledky v testech srovnatelné? Měří test, co měřit má? Mimo to, Oldřich Botlík ve své polemice zpochybňuje, že by státní maturity zlepšily výuku na středních školách.
- **Důležité zkoušky do třetice: význam druhého pokusu u jednotných přijímacích zkoušek na SŠ.** Letos se kvůli obavám z epidemiologické situace neuskuteční druhý termín jednotných přijímacích zkoušek. Poškodí to žáky? Typ střední školy, který žák absoluuje, má v Česku zásadní význam pro budoucí kariéru a příjmy (Sociologický časopis). Dlouhodobý záměr vzdělávání na roky 2019-2023 (MŠMT) navrhuje v zájmu úspor druhý termín zcela zrušit a ministr školství Plaga nyní připomíná, že při využití dvou termínů nedochází častokrát k posunu ve výsledcích, který by znamenal přijetí na střední školu. S tím ale nesouhlasí šéf Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání PedF UK David Greger, jenž předkládá čísla, která hovoří opačně.
- **Z distančního vzdělávání nevydali jen žáci z etnických menšin či bez technologií.** Hlavní téma a kritika ministerstva školství během koronavirové krize byla exkluze žáků ze vzdělávání (Chytré Česko), když se nemohli účastnit online vyučování. Navzdory představám, že zasaženy byly především rodiny např. ve vyloučených lokalitách, Saša Uhlová popisuje, jak rodina z pražských Nuslí zápasila nejen se špatným internetem, ale i s prostředím Google Classroom. Pomohli jim asistenti pedagoga, kteří v některých případech sehrávali klíčové role.
- **VIDEO: Jak to šlo učitelům na dálku?** „Hola, hola, ahoj všichni. Jé, Filipe, ty máš krásného psa,“ zdraví paní učitelka děti přes Microsoft Teams. Soutěž Global Teacher Prize, která oceňuje inspirativní učitele, letos dokumentovala, jak se učitelé chopili výuky na dálku. Podívejte se na video sestřih (YouTube).
- **Známky budou. Učitelé ale přimhouří oko, řeší hlavně problém s dětmi, které se na to „úplně vykašlaly“.** Školy se potýkají s nekomunikací nejen žáků, ale také rodičů (iRozhlas). Někteří z nich vědomě hřeší na to, že podle zákona není účast na dálkové výuce povinná. Opačně ale existují školy, které nekomunikují anebo žákům zadávají jen čísla cvičení z učebnice, zaznělo na česko-slovenské debatě o vzdělávání (SKAV). Mimoto, podle šéfa Asociace ředitelů ZŠ Michala Černého, bude slovní hodnocení kvůli jeho náročnosti pro učitele maximálně na desetině škol (Česká škola). „Jestli to někomu za to stojí, že to budou dělat, tak před nimi smekám,“ řekl Černý.

V souvislostech

DŮLEŽITÉ ZKOUŠKY Z DÍLNY CERMATU NEVYCHÁZÍ CIZOJAZYČNÝM DĚTEM NEBO DYSGRAFIKŮM

Společná část maturitních zkoušek proběhla minulý týden, tento se konají jednotné přijímací zkoušky. U těchto významných zkoušek, které ovlivňují další studijní a návazně kariéru a sociální dráhu, je zásadní, aby byly pro všechny žáky přístupné a smysluplné. A to i když mají speciální vzdělávací potřeby. Od vzniku státních maturit CERMAT nabízí rozsáhlý seznam přípustných uzpůsobení podmínek pro konání zkoušky, které stejně jako u jednotných přijímaček zohledňují doporučení školských poradenských zařízení. Jde především o úpravu prostředí, navýšování časového limitu, formální nebo obsahové úpravy zkušební dokumentace (testu), použití kompenzačních pomůcek, odlišné hodnocení zkoušky nebo asistence a tlumočení u zkoušky.

Zákon rozlišuje, zda má žák tělesné, zrakové nebo sluchové postižení a u nich, pokud jsou jediným znevýhodněním žáka oproti ostatním, nabízí adekvátní úpravy – například zvětšené nebo Braillovo písmo, přítomnost praktického, motivujícího asistenta nebo asistenta-předčitatele, navýšení časového limitu až o 100 % nebo nahrazení některých úloh. Právě nahrazení některých úloh a potažmo celých testů je předmětem diskusí, které se věnují výsledkům znevýhodněných žáků u důležitých zkoušek. Současně je otázkou, zda CERMAT nabízí dostatečné úpravy pro žáky se specifickými poruchami učení (dyslexie, dysgrafie, dyskalkulie...) a kombinovanými postiženími.

Učitelé českého jazyka sdružení v Učitelské platformě upozorňují (Učitelská platforma), že úlohy, ve kterých mají studenti vyhledávat v textu slova napsaná pravopisně špatně a napsat je správně, jsou nevhodné pro žáky se specifickými poruchami učení. „Těmto žákům je jejich znevýhodnění zohledňováno po celou dobu studia a didaktický test je s tím najednou v rozporu. Pro dysortografiky a dysgrafiky je splnění tohoto úkolu takřka nemožné,“ uvádí Věra Kosmáková ze Střední školy nábytkářské a obchodní v Bystřici pod Hostýnem. Pro tyto i jiné žáky, kterým z povahy jejich znevýhodnění „nejde“ nějaký typ úlohy, ale nahradit úlohu nelze.

Další skupinou, kterou CERMAT při úpravách maturitních testů zanedbává, jsou žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ). Ti mohou u přijímacích zkoušek jednotný test nahradit ústním pohovorem a u maturity mohou požádat o prodloužení časového limitu a mohou mít k dispozici překladový slovník. Pro maturanty, kteří ještě nemají dostatečně osvojený jazyk, je ale extrémně náročná písemná práce, která se hodnotí centrálně a stejným metrem pro všechny, rodilé mluvčí i cizince. Ze statistiky vyplývá, že jsou o 22,5 % méně úspěšní oproti spolužákům (Inkluzivní škola). Letos se jim však velmi ulevilo, protože se slohové práce psát kvůli mimořádně uzavřeným školám nebudou.

Programová ředitelka META, o. p. s., Kristýna Titěrová, ale varuje, že ani při odpuštění testu z češtiny z jednotných přijímaček nemají cizojazyční žáci vyhráno. „Matematický test skládají stejný jako jejich čeští spolužáci, takže smůla, ten je pro ně opět nesrozumitelný. Obsahuje totiž složité instrukce, které zamotají hlavu kolikrát i rodilému mluvčímu, ale i jednotlivé úkoly vyžadují porozumění dlouhým textům slovních úloh a podobně,“ píše Titěrová (Blog Aktuálně). Pro vytvoření rovných podmínek pro žáky s OMJ u maturitních zkoušek je podle META nutné přijmout systémové změny. V první řadě by se mělo upravit zadání testů z českého jazyka a literatury, pouhý čas navíc to nespraví. Žáci s OMJ potřebují zadání, které pro ně bude srozumitelné. Stejně jako je tomu v případě neslyšících maturantů, kteří již upravená zadání mají, navrhuje META.

Samotný CERMAT se k úspěšnosti žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo OMJ dlouhodobě nevyjadřuje. Ve svých analytických výstupech nebo závěrečných zprávách neuvádí počty těchto žáků, ani informace o jejich úspěšnosti, nenabízí reflexi toho, zda jsou uzpůsobení v podmínkách pro konání zkoušky dostatečná. Jednotné přijímačky a maturity jsou zkoušky, které by měly nastavovat výzvy splnitelné pro každého spravedlivě. Přestože stát usiluje o rovné příležitosti, zkušenosti organizací, které pracují s jinými než „intaktními“ žáky, ilustrují, že k nim ale vede ještě dlouhá cesta.

Štěpán Kment, analytik EDUin

Tipy a události (výběr z EDUKalendáře)

17. 6., 14.00, Praha, Kulatý stůl SKAV a EDUin: Budou naše školy schopny zvyšovat mediální gramotnost žáků?

POMOZTE NÁM JAKO DÁRCE:

Každý dar umíme efektivně použít a proměnit ho v užitečnou informaci. Týden co týden připravujeme BeduIn, píšeme a mluvíme o vzdělávání s cílem proměnit ho k lepšímu. Abychom v tom mohli pokračovat i nadále, potřebujeme Vaši podporu.

DAROVAT